

Konjunkturrapport hösten 2018

CEMENTA
HEIDELBERGCEMENT Group

Cementa har under ett antal år givit ut konjunkturrapporter. Avsikten är att försöka ge en uppriktig bedömning av hur framtiden kommer att se ut då det gäller användandet av betong i Sverige inom bygg- och anläggningsidan.

De grunddata vi bearbetar är hämtade från olika källor. Som exempel kan nämnas SCB, Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet och Boverket. Vi hämtar även material från privata marknadsundersökningsföretag. Höstens rapport har vi tagit fram i samarbete med Industrifakta AB. Våra slutsatser grundar sig på mångåriga erfarenheter vi har av svensk byggmarknad. Vi hoppas att våra kunder skall ha god nytta av denna rapport. Tilläggas skall, att spå i framtida konjunkturer är mycket svårt. Många faktorer inverkar på framtida händelser, varför vi måste reservera oss. Avläsningen avslutades i september 2018.

Twitter: @cementaab • Facebook: facebook.com/CementaAB • Instagram: @CementaAB

1. Makroekonomisk utveckling

1.1 Sveriges ekonomi

Den svenska ekonomin överraskade positivt under andra kvartalet i år med en BNP-ökning som landade på +1,0 procent. En bidragande orsak till den relativt starka tillväxten var hushållens konsumtion, som beräknas ha ökat med 0,9 procent. En stabil och synkroniserad tillväxt i omvärlden har också varit en viktig förklaring till utvecklingen. Sencykliska investeringar i näringslivet och optimistiska hushåll kombinerat med en expansiv finanspolitik har dominerat den internationella arenan och överträffat de kortsiktiga effekterna av ett eskalerande handelskrig. Handelskonflikten och den fortsatt rekordlåga svenska räntenivån medför en svag krona, vilket har gynnat utrikeshandeln. SCB beräknar att den svenska varuexporten ökade med 9 procent i löpande priser under första halvåret. Varuimporten ökade samtidigt med 12 procent, vilket således gav ett negativt handelsnetto under perioden.

Läget på arbetsmarknaden är rekordstarkt och den expansiva finanspolitiken ligger fast trots högkonjunkturen, vilket ger bränsle åt den inhemska konsumtionen. Prognosen för den svenska tillväxten 2018 har justerats upp av flera bedömare, däribland Konjunkturinstitutet. Även om BNP-tillväxten väntas bromsa in tydligt under nästa år, är det troligt att högkonjunkturen består under ytterligare ett år. Det finns dock inte brist på osäkerhetsfaktorer, såsom politisk

instabilitet, fallande bostadsinvesteringar, internationell handelskonflikt och avmattning i den globala tillväxten. I SCB:s senaste mätning kan man också notera en negativ utveckling för industrins orderingång under årets första halvår. Tendensen är densamma för både export som hemmamarknad.

SCB:s Barometerindikator, som sammanfattar stämningläget hos näringsliv och hushåll, visar på ett läge som är klart starkare än normalt. Det är emellertid endast företagen som bidrar till den positiva stämningen. Hushållens förväntningar har däremot dämpats under de senaste mätningarna, vilket troligen kan förklaras med den ökade osäkerheten när det gäller bostadsprisernas utveckling. Den samlade bilden av svensk ekonomi under det kommande året innebär att konjunkturen bromsar in men att den fortsatt stabila internationella efterfrågan bidrar till att tillväxten trots allt hamnar nära 2,0 procent. Det finns en optimism hos svensk industri som grundar sig i att handelskonflikten inte får så stor inverkan på efterfrågan. Styrräntan väntas ligga kvar på en mycket låg nivå under nästkommande år och ett starkt resursutnyttjande bidrar troligen till både stigande löner och investeringsbehov i näringslivet.

Makroekonomiska nyckeltal	2017	2018	2019	2020
BNP	+2,3	+2,6	+2,0	+2,1
Hushållens konsumtion	+2,2	+2,4	+2,1	+2,3
Offentlig konsumtion	+0,4	+0,9	+0,7	+0,9
Arbetslöshet	6,7	6,3	6,4	6,2
KPI, årsgenomsnitt	+1,8	+2,0	+2,1	+2,6
Bruttoinvesteringar	+5,9	+4,3	+1,5	+2,0
Styrränta i december	-0,5	-0,4	0,0	0,8

Baserat på bedömningar från banker, prognosinstitut m fl.

Utgången i valet får troligen inte så stor inverkan varken på finansmarknaden eller konjunkturläget på kort sikt. Ett starkt moment i ekonomin övertrumfar risken för en tid av rörig regeringsbildning. De offentliga finanserna är sunda och det finns dessutom riktlinjer om ett

överskottsmål för den offentliga sektorn, vilka måste respekteras oavsett regering. På längre sikt kan emellertid en svag minoritetsregering få svårt att driva igenom strukturella reformer, vilket kan förvärra effekterna av nästa lågkonjunktur som troligen kommer att inträffa under den kommande mandatperioden.

1.2 Trender och hotbilder

- Den goda internationella tillväxten har varit gynnsam för svensk industri samtidigt som en svag krona stärker effekten ytterligare. Industrin rapporterar om ett gott stämningsläge och kapacitetsutnyttjandet är högt, vilket skapar behov av nyinvesteringar.
- Räntetrycket har varit lågt under en längre tid. Trots att inflationen har varit uppe på två procent under det senaste året har den underliggande kärninflationen svårt att ta fart. Enligt Riksbankens senaste räntebesked kan man vänta sig en höjning av räntan först i december eller i februari nästa år.
- En viss osäkerhet angående ett eventuellt handelskrig mellan USA och Kina efter president Trumps införande av tullar. Emellertid har det hittills inte fått några större effekter på den globala ekonomin.
- De införda amorteringskraven har haft en dämpande effekt på bostadsprisutvecklingen. Under hösten 2017 sjönk priserna på bostadsrätter men under inledningen av 2018 har nivån stabiliserats och ny statistik indikerar en svag uppgång. Det rapporteras emellertid om lokal överproduktion av bostäder, vilket kan skapa lokala prisnedgångar på bostadsmarknaden.
- I stort sätt all tillväxt i detaljhandeln härrör från e-handeln. E-handelns framfart kommer att förändra behovet av fysiska butikslokaler samtidigt som distributionen och logistiken blir en nyckelfråga.

2. Nybyggnad av bostäder

2.1 Flerbostadshus

Det påbörjades preliminärt 24 400 nya lägenheter i flerbostadshus under årets första kvartal. Utfallet innebär en 20-procentig minskning jämfört med samma period 2017. Årstakten är inte så dramatisk och indikerar en minskning med ca 4 procent. Industrifakta har gjort en mindre justering av prognosen för 2018 från -10 till -15 procent. Prognoserna för perioden 2019-2020 lämnas emellertid oförändrade på -5 respektive -3 procent.

Under hösten 2017 skedde en snabb avkylning på marknaden för bostadsrätter. Priserna föll och antalet osålda lägenheter ökade kraftigt, dock med stora geografiska variationer. Bakom den förändrade situationen låg beslutet om ett utökat amorteringskrav i kombination med att en stor volym nyproducerade lägenheter färdigställdes och gjordes tillgängliga på marknaden. Efter förra höstens prisfall har den negativa utvecklingen bromsat in enligt Svensk Mäklarstatistik. En snabbt fallande nyproduktionsvolym har inneburit ett minskat överutbud av bostadsrätter till försäljning. Industrifakta räknar med ett fortsatt avvaktande läge på marknaden för bostadsrätter under ytterligare en tid, vilket kommer att hålla tillbaka nyproduktionen för denna upplåtelseform det närmaste året. Lokal överproduktion drabbar även hyresrätterna på lokala marknader samtidigt som det finns risk för en viss avvaktan i samband med valets utgång och hur en eventuellt ny regering kan inverka på nuvarande investeringsstöd.

Positiva faktorer

- Stark befolkningsökning, som de senaste åren legat kring i genomsnitt 110 000 nya invånare per år. Efter att SCB nyligen reviderat befolkningsprognosen pekar trenden mot en nästan lika kraftig ökning även de kommande fem åren.
- Försäljningspriserna på bostadsrätter har bromsat in under de senaste tre månaderna. På årsbasis har emellertid priserna sjunkit med över 6 procent.

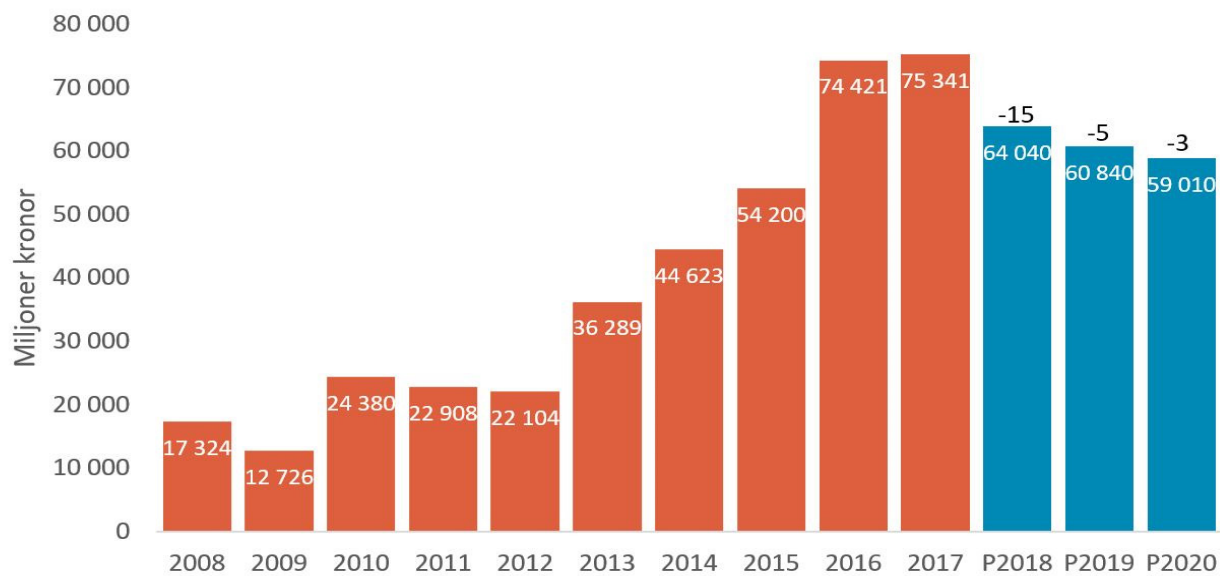
- Även om omsättningen på bostäder under det senaste kvartalet har ökat kan det utökade amorteringskravet, tillsammans med andra ekonomiska krav, minska rörligheten på bostadsmarknaden, vilket ökar behovet av nybyggda bostäder.
- Enligt Riksbankens bedömning väntas reporäntan passera nollstrecket först under 2019. Bostadsräntorna förväntas ligga på en fortsatt låg nivå under de kommande ca två åren.
- Boverket beräknar att bostadsbehovet uppgår till 600 000 bostäder till 2025, vilket motsvarar en byggtakt om ca 67 000 lägenheter per år.
- Hushållens finansiella ställning har förbättrats tack vare ökad sysselsättning, låga räntenivåer och en positiv utveckling på aktie- och marknaderna.

Negativa faktorer

- Skärpta amorteringskrav drabbar särskilt yngre och mindre hushåll i storstäderna där priserna på bostadsrätter är som högst.
- Antalet beviljade bygglov indikerar en nedgång i flerbostadshusbyggandet under det kommande året.
- Priserna på bostadsrätter på riksnivå har sjunkit med 6 procent på årsbasis. I Storstockholm har priserna sjunkit med 8 procent under samma period. De två övriga storstäderna har båda haft en prisnedgång med 3 procent.
- Boverket räknar med en minskning av bostadsrättsbyggandet under både 2018 och 2019 och att nyproduktionen av hyresrätter inte kommer att väga upp denna nedgång.

2.1.1 Investeringar

Påbörjade lägenheter i flerbostadshus 2008-2020, Mkr, 2017 års priser

Källa: SCB, Industriefakta AB

2.2 Småhus

Under årets första halvår påbörjades enligt SCB preliminärt ca 6 600 nya lägenheter i småhus. Jämfört med samma period 2017 innebär det en minskning med 8 procent. I relation till utfallet under första kvartalet indikerar halvårsvolymen att nedgången i småhusbyggandet bromsar in. Årstakten, som avser en bedömd helårsvolym om takten i investeringarna bibehålls under resten av året, indikerar en oförändrad volym i år. Sammantaget visar resultatet att utfallet fortsätter att ligga i linje med Industrifaktas bedömning och därför görs inte heller vid detta rapporttillfälle någon revidering av prognosen för perioden 2018-2020. Industrifakta räknar med en svag minskning med 5 procent i år och nästa år. 2020 bedöms nedgången ta högre fart och uppgå till -10 procent.

Det skärpta amorteringskravet, tillsammans med redan genomförda finansiella åtstramningar, har fått en avkylande effekt på småhusmarknaden. Småhuspriserna har legat på en i stort sett oförändrad nivå under andra kvartalet i år jämfört med kvartalet dessförinnan. På årsbasis har prisnivån endast ökat marginellt. Färska statistik från SCB indikerar att tillväxttakten för hushållens bostadslån har dämpats under sommaren. Det finns emellertid en risk för att alla åtgärder som vidtagits för att stävja den snabba prisökningen på bostäder och den kraftiga ökningen av bostadslån sammantaget har lett till ett för hastigt inbromsat bostadsbyggande.

Positiva faktorer

- Fortsatt svaga inflationssiffror väntas bibehålla den expansiva penningpolitiken ett tag till. Globalt är inflationstrycket lågt och reporäntan väntas inte passera nollstrecket förrän 2019. Flera bedömare menar att bostadsräntorna kommer att vara förhållandevis låga under de närmaste åren.
- Växande befolkning ökar efterfrågan på bostäder. Enligt Boverkets beräkningar skulle det behövas i genomsnitt 67 000 nya

bostäder per år för att ligga i fas med befolkningsökningen.

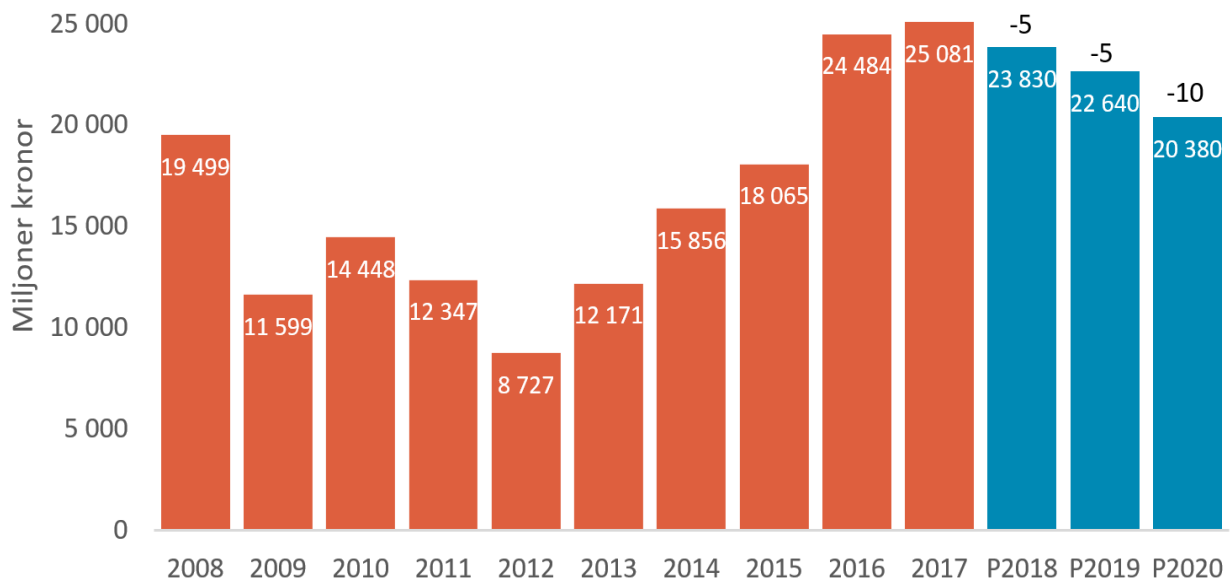
- Rekordlåg arbetslöshet innebär att fler hushåll har möjlighet att efterfråga en nyproducerad villa.
- Trots en markant avkyllning när det gäller småhusprisernas ökningstakt har utvecklingen inte varit lika negativt som när det gäller priserna på bostadsrätter i flerbostadshus. På riksnivå är småhuspriserna i stort sett oförändrade på årsbasis. Den största nedgången har skett i Storstockholm, där man kan notera en minskning med 6 procent.

Negativa faktorer

- Antalet beviljade bygglov indikerar en nedgång i småhusbyggandet under det kommande året.
- Den sammanlagda effekten av alla finansiella åtstrammingsåtgärder, som amorteringskrav, bankernas krav på vilka räntenivåer hushållen ska klara samt kravet på 15 procent kontantinsats, gör det svårt för många hushåll att ha råd att finansiera ett småhus. Inte minst drabbar det yngre hushåll, som ofta saknar kontantinsats.
- Det finns en osäkerhet kring hur nästa regering kommer att inverka på bostadsmarknaden. Industrifakta menar att det finns en rimligt stor möjlighet att räntebidragen kan komma att börja trappas ned under nästa mandatperiod.
- Från och med 2019 väntas konjunkturen gå in i en mognadsfas där sysselsättningstillväxten tappar fart. Detta bör öka hushållens försiktighet i samband med investeringsbeslut.

2.2.1 Investeringar

Påbörjade lägenheter i småhus 2008-2020, Mkr, 2017 års priser

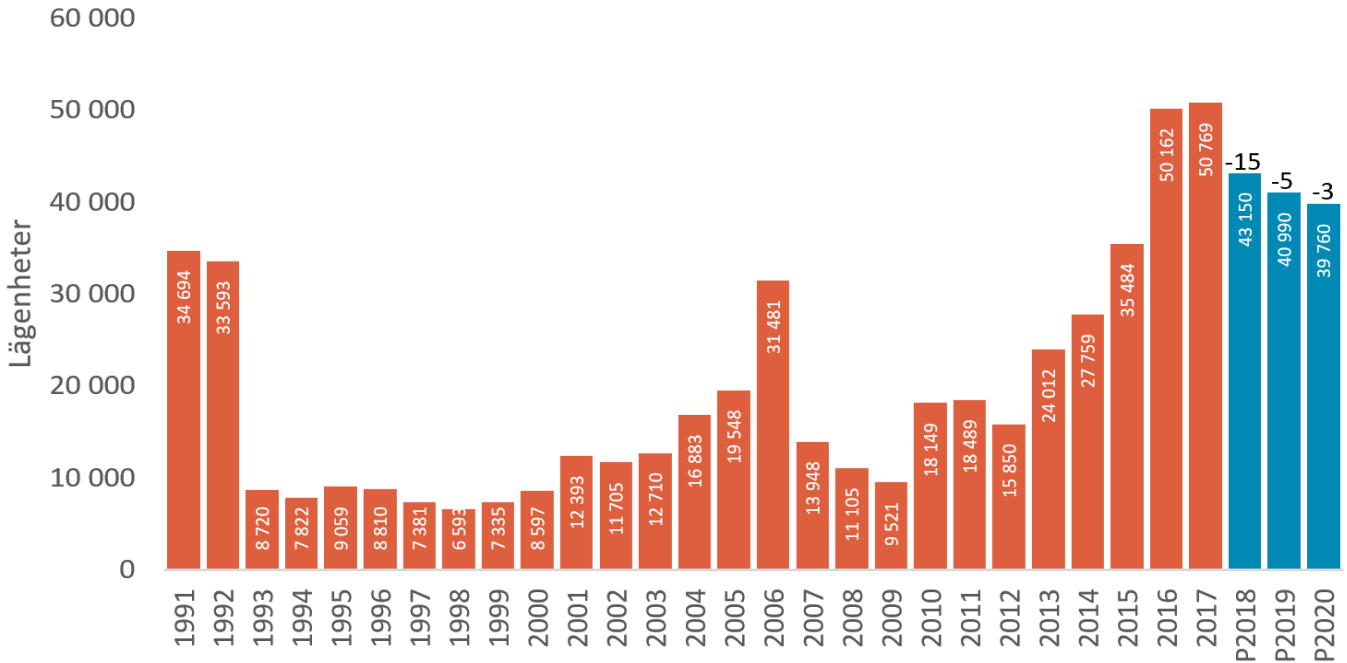

Källa: SCB, Industrifakta AB

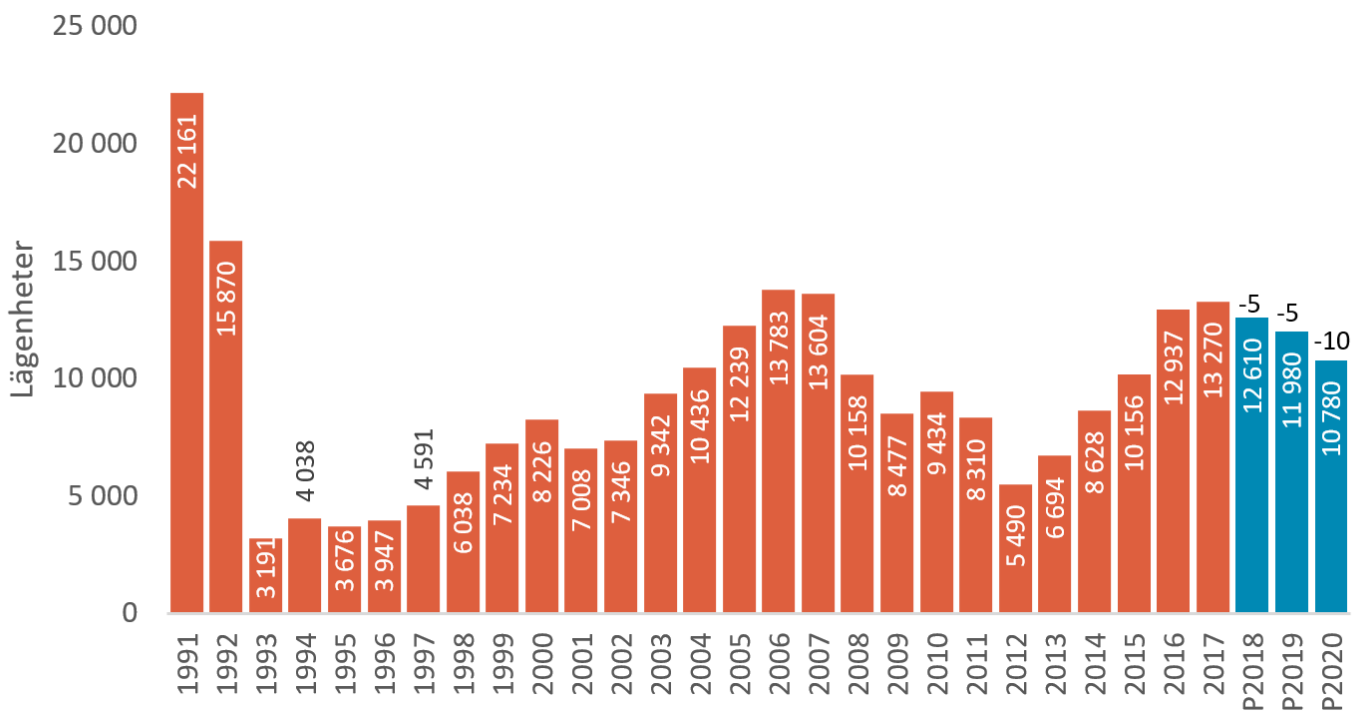
2.3 Påbörjade lägenheter 1991-2020

2.3.1 Riket, flerbostadshus, antal lägenheter

Källa: SCB, Industrifakta AB

2.3.2 Småhus, antal lägenheter

Källa: SCB, Industrifakta AB

4. Nybyggnad av lokaler

4.1 Kontor/handel

Det påbörjades husbyggnadsinvesteringar inom kontor, handel och privata lokaler till ett värde av ca 20 miljarder kronor under årets första halvår. Jämfört med samma period förra året innebar det en minskning med knappt 15 procent. Noterbart är att fjolåret inleddes mycket starkt när det gällde kontorsinvesteringar, men att takten slogs av markant under andra kvartalet. Omräknat till årstakt blir därför bilden en helt annan och signalerar en ökning med drygt 5 procent. Industrifakta väljer att dämpa totalprognosen något, bland annat med hänsyn till den svaga inledningen av ombyggnadsinvesteringarna.

Under de senaste åren har nybyggandet vuxit sig starkt på bekostnad av ombyggnaden och hittills i år står ombyggnadsinvesteringarna för endast 17 procent av den totala volymen, vilket kan jämföras med 37 procent 2015. Totalt väntas investeringarna öka med 3 procent innan trenden vänder nedåt 2019-2020, till följd av inbromsad ekonomi och lägre sysselsättningstillväxt. Svalare ekonomi framemot 2020 dämpar behovet av kommersiella lokaler samtidigt som e-handels framfart får negativ inverkan på efterfrågan av fysiska butikslokaler.

Positiva faktorer

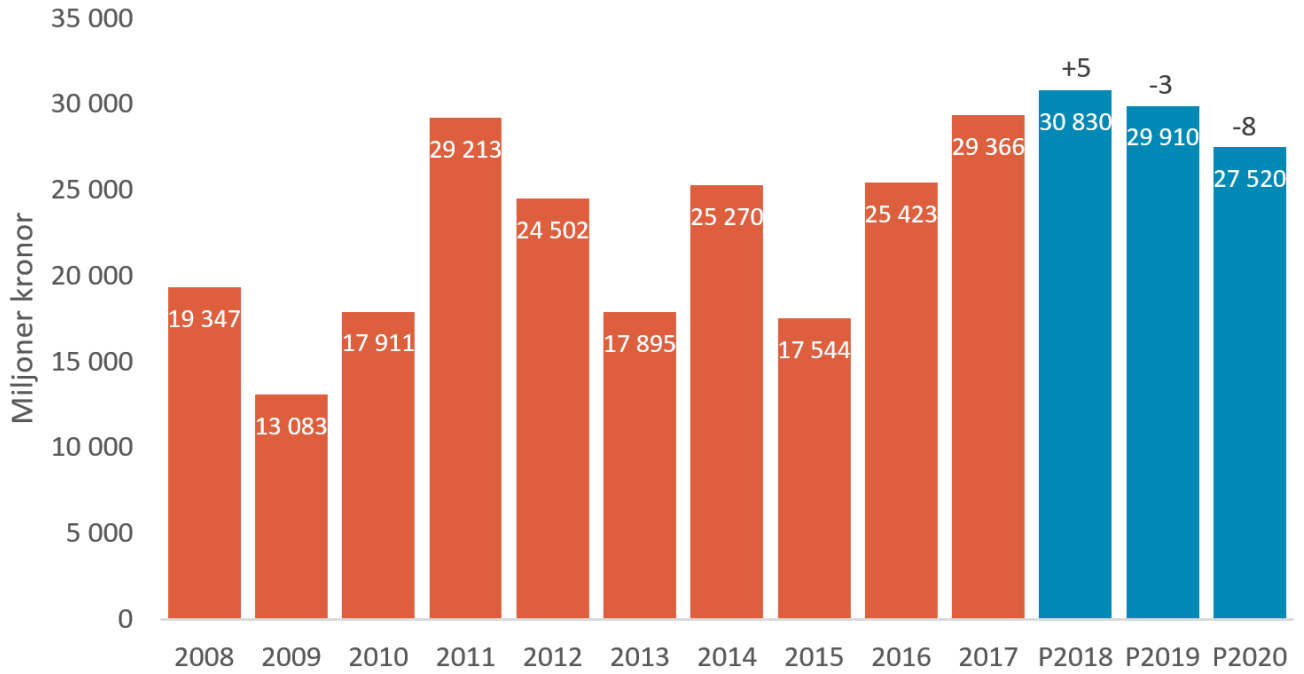
- Hushållens köpkraft stärks av ökad sysselsättning och fortsatt låga räntor.
- Svag krona gynnar inhemsk turism och lockar utländska gäster.

- Trots en viss avmattning indikerar Konjunkturbarometern fortsatt positivt stämningläge inom både tjänstesektorn och detaljhandeln som helhet.
- Tillväxttakten överraskar. Det tyder på att 2018 blir ett starkt år innan konjunkturen mattas av 2019-2020.
- Låga vakansgrader i kontorsbeståndet. I Stockholm är den lägst jämfört med de andra nordiska huvudstäderna.
- Ett mer osäkert läge framöver gällande den ekonomiska situationen kan gynna efterfrågan på konsumtionsvaror, medan efterfrågan på investeringsvaror kan minska.

Negativa faktorer

- Nästan all tillväxt inom detaljhandeln härleds till e-handeln. Den starka utvecklingen kan minska behovet av traditionella butiksytor. Enligt Svensk Handel kan minst 5 000 butiker få slå igen i Sverige till 2025.
- Hushållens konsumtion väntas visserligen växa men på grund av den stora befolkningsökningen väntas utvecklingen per capita bli mindre än 1 procent.
- Skärpt amorteringskrav, högre inflation och en kommande räntehöjning kan begränsa hushållens konsumtionsutrymme.

4.1.1 Riket, ny- och tillbyggnad 2008-2020 Mkr, 2017 års priser

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

4.2 Industri/logistik

Fjolårets kraftiga uppgång av industrins husbyggnadsinvesteringar ser ut att få en negativ rekyl i år med hänsyn till det svaga utfallet för första halvårets investeringar. Voly-men under första halvåret i år visar en minskning med lite drygt 30 procent jämfört med samma period förra året. Årstakten är något mindre negativ och tyder på en minskning med knappt 10 procent. Industrifakta har valt att justera årets prognos från 0 till -20 och samtidigt revidera prognosen för 2019 från -2 till +5.

Trots den negativa utvecklingen när det gäller industrins husbyggande visar Konjunkturinstituttets senaste konjunkturbarometer på ett starkt efterfrågeläge inom svensk tillverkningsindustri. Industriföretagen rapporterade under sommaren om en god ordertillväxt från både hemma- och exportmarknaden. Enligt Konjunkturinstitutet är företagens produktionsplaner expansiva och bland branscher som är särskilt positiva nämns massa- och pappersindustrin, metallvaruindustrin och annan transportmedelsindustri. Denna bild skiljer sig något från SCB:s senaste enkät, som indikerade en inbromsning från såväl industrins produktionsstatistik som när det gäller orderin-gång och kapacitetsutnyttjande.

Kapacitetsbristen kvarstår emellertid och enligt KI:s mätning visar industrin på uppjusterade an-ställningsplaner och bättre möjligheter att kunna höja försäljningspriserna framöver, vilket är faktorer som skapar incitament för ökade inves-teringar. SCB:s investeringsplaner indikerar dock att det troligen i första hand är maskininveste-ringarna som ökar i år medan husbyggnadsinves-teringarna utvecklas i motsatt riktning.

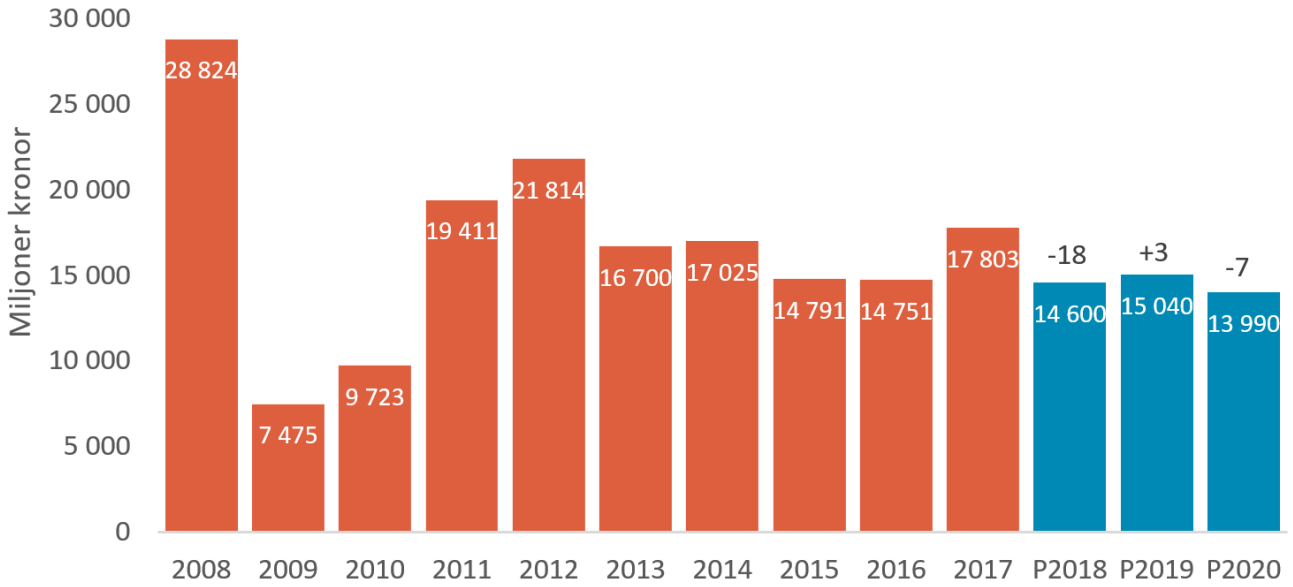
Positiva faktorer

- Industrins kapacitetsutnyttjande, som ligger kring drygt 90 procent är avsevärt högre än genomsnittet de senaste 10 åren, vilket skapar behov av maskin- och bygginvesteringar.
- Starkt efterfrågeläge inom industrin avseende både hemmamarknaden som exporten.
- Positivt konjunkturläge i omvärlden. Den goda tillväxten i världsekonomin väntas hålla i sig även framemot 2019.
- Riksbanken fortsätter att genom sin lågräntepolitik hålla kronan svag, vilket gynnar svensk export.

Negativa faktorer

- SCB:s senaste investeringsenkät ger signaler om minskade bygginvesteringar inom tillverkningsindustrin 2018.
- Signaler på att ekonomin är på väg in i en mognadsfas med avtagande tillväxt de kom-mande åren.
- Osäkerhet kring president Trumps fortsatta agerande gällande tullar och handelshinder.
- Industrins inköpschefsindex föll i augusti till den lägsta nivån på två år. Den kraftigaste nedgången skedde inom exportorder. Man ska emellertid tolka enstaka månadsindikato-rer med försiktighet.

4.2.1 Riket, ny- och tillbyggnad 2008-2020 Mkr, 2017 års priser

Källa: Byggefakta, Industriefakta AB

4.3 Offentliga lokaler

Under första halvåret 2018 uppgick den samlade volymen ny- och ombyggnadsinvesteringar inom offentliga lokaler till 45 miljarder kronor. Uppräknat till årstakt indikerar det en ökning med 16 procent. En jämförelse med samma period 2017 pekar däremot på en svag minskning med 2 procent. Industrifakta har därför lämnat prognosen för innevarande år oförändrad och endast gjort små justeringar för 2019 och 2020. I år väntas således investeringsvolymen växa med 4 procent innan takten stannar av 2019 för att sedan minska svagt 2020. Det underliggande behovet av lokaler finns kvar även om ekonomin bromsar in, vilket är en bidragande anledning till att investeringsvolymen snarare mjuklandar än minskar drastiskt. Befolkningstillväxten är en viktig drivkraft samtidigt som de demografiska utmaningarna med en åldrande befolkning kommer bli allt mer påtaglig.

Under valår och efterkommande år tenderar investeringarna öka, sannolikt i syfte att visa politisk handlingskraft, för att sedan minska året efter. Statens finanser är goda då skatteintäkterna har överraskat på uppsidan hittills i år, vilket ger den nya regeringen utrymme för investeringar och satsningar. Dock pekar SKL på att skatteunderlaget för kommuner och landsting kommer att växa långsammare 2019-2020 än vad det gjort de senaste åren. Samtidigt pekar kommunerna på stora investeringsbehov framöver enligt både budget och planer. Bakom de växande behoven finns ett ökat antal äldre och yngre, vilket leder till behov av både vårdlokaler och skolor. Dessutom finns det behov av nya lägenheter för att klara av bostadsförsörjningen. Till detta kommer investeringsbehov inom infrastruktur och VA. Den stora frågan är hur investeringarna ska finansieras.

Uppdelat på delsektorer redovisar skolbyggandet minskande volymer jämfört med samma period 2017. Emellertid har dessa vuxit mycket kraftigt de senaste åren och årets utfall ses som en negativ rekyl snarare än början på en negativ trend. Övriga sektorer utvecklas starkt med samlingslokaler i tätén, vilket gör att den sammanlagda volymen är i stort sett oförändrad jämfört med 2017.

Positiva faktorer

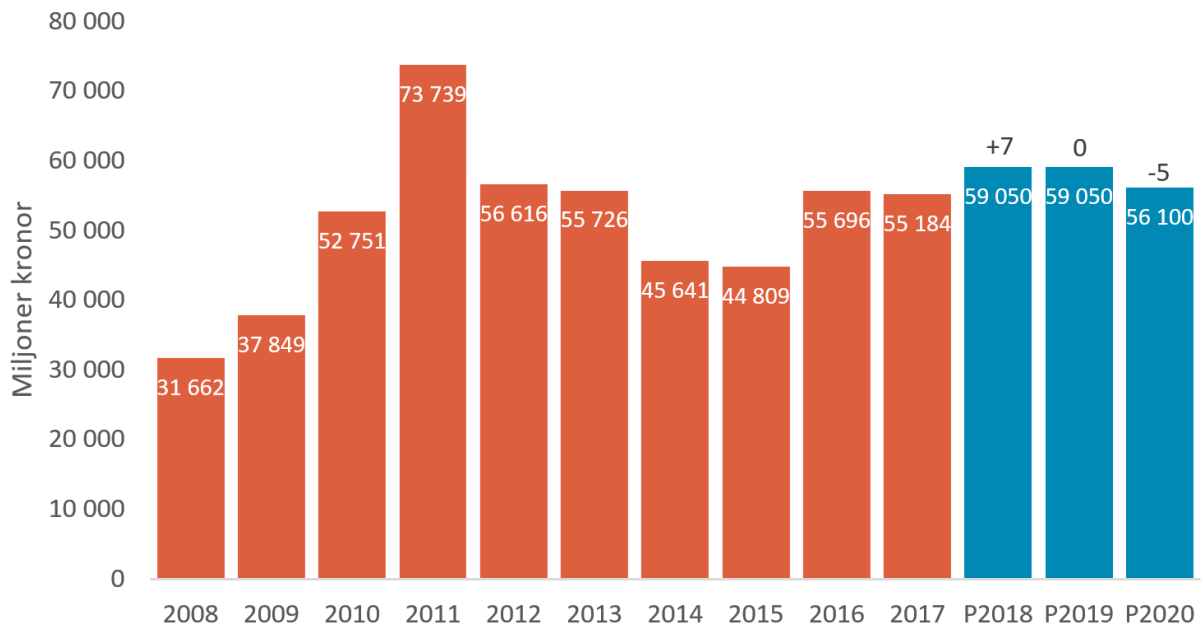
- Skatteintäkterna har överraskat positivt. Tack vare en stark tillväxt och ökad sysselsättning har statens överskott vuxit till ca 100 miljarder under de senaste 12 månaderna.
- Landstingen i tillväxtregioner har stora behov av investeringar inom både vårdsektorn och inom samfärdsel.
- Urbaniseringen i kombination med den starka befolkningsökningen ökar behovet av offentliga lokaler.
- Fortsatt stort behov av ny- och ombyggnad av skolor och förskolor. Dels behöver äldre lokaler rustas upp och förnyas för att klara dagens krav, dels behövs ett tillskott av nya lokaler för att matcha den växande befolkningen.
- Den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning kräver nya eller moderniserade vårdlokaler som uppfyller dagens behov och arbetsätt.
- I de kommunala budgetarna planeras det för en klart högre investeringsnivå både i år och för 2019.
- Satsningar på kollektivtrafik och utbyggnad av järnvägen medför behov av husbyggnadsinvesteringar inom samfärdsel.

Negativa faktorer

- Den ekonomiska tillväxten kommer att bromsa in och skatteunderlaget växer därmed betobalanserna för offentligt byggande.
- Bygglovsstatistiken indikerar inbromsade volymer de kommande åren. Kommunernas ökade skuldsättning utgör en risk. Låneskuldens korta kapitalbindningstid innebär att beloppen måste refinansieras varje år. Skulle räntorna stiga innebär det att det årliga upplåningsbehovet kommer att öka i takt med att låneskulden växer.

- Enligt SKL:s ekonomiska rapport vittnar många kommuner om ett besvärligt ekonomiskt läge för 2019. 9 av 10 kommuner tror att läget kommer att vara sämre 2019 än 2018.
- Det finns regionala skillnader både vad gäller ekonomisk tillväxt och befolkningsutveckling, vilket kan öka de geografiska obalanserna för offentligt byggande.
- Det preliminära resultatet för landets landsting visar en försämring 2017 jämfört med året innan. Resultatet ligger i nivå med genomsnittet de senaste tio åren, men under den nivå som anses vara godtagbart. Den främsta utmaningen är att minska kostnaderna och få en ekonomi i balans samtidigt som man ska genomföra de investeringar som kommer att krävas.

4.3.1 Riket, ny- och tillbyggnad 2008-2020. Mkr, 2017 års priser

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

4.4 Lokaler, uppdelat på delsektorer

Påbörjade ny- och tillbyggnadsinvesteringar, Mdr kr, 2017 års priser

Sektor	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	<u>Kv</u> 1-2 2018	P2018	P2019	P2020
Privata lokaler	48,2	20,6	27,6	48,6	46,3	34,6	42,3	32,3	40,2	47,2	25,4	-5	0	-8
Industri och lager	28,8	7,5	9,7	19,4	21,8	16,7	17,0	14,8	14,8	17,8	8,4	-18	+3	-7
Kontor, handel m m	19,3	13,1	17,9	29,2	24,5	17,9	25,3	17,5	25,4	29,4	17,0	+5	-3	-8
Kontor	7,5	5,4	8,9	14,3	6,7	8,5	15,1	8,2	14,7	15,2	7,0			
Detaljhandel	9,7	4,7	6,4	10,2	11,0	6,5	6,1	5,0	5,2	8,2	5,3			
Hotell och nöjeslo- kaler	2,1	3,0	2,6	4,7	6,8	2,9	4,1	4,4	5,5	6,0	4,7			
Offentliga lokaler	31,7	37,8	52,8	73,7	56,6	55,7	45,6	44,8	55,7	55,2	32,8	+7	0	-5
Sjuk- hälsovård	3,3	4,3	7,4	12,1	6,8	4,6	8,1	9,6	9,2	7,6	4,5			
Skolor och barnstu- gor	5,0	5,3	6,4	6,2	7,7	8,0	7,5	9,1	15,9	16,4	7,5			
Offentlig förvalt- ning	6,3	5,1	5,7	9,8	4,3	5,7	4,8	6,1	7,8	7,4	5,3			
Övrigt offentligt byggande	17,2	23,1	33,2	45,7	37,8	37,4	25,3	20,0	22,8	23,9	15,4			
Lokaler totalt	79,8	58,4	80,4	122,4	102,9	90,3	87,9	77,9	95,9	102,4	58,2	+2	0	-5

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

5. Anläggningar

5.1 Anläggningsbyggande

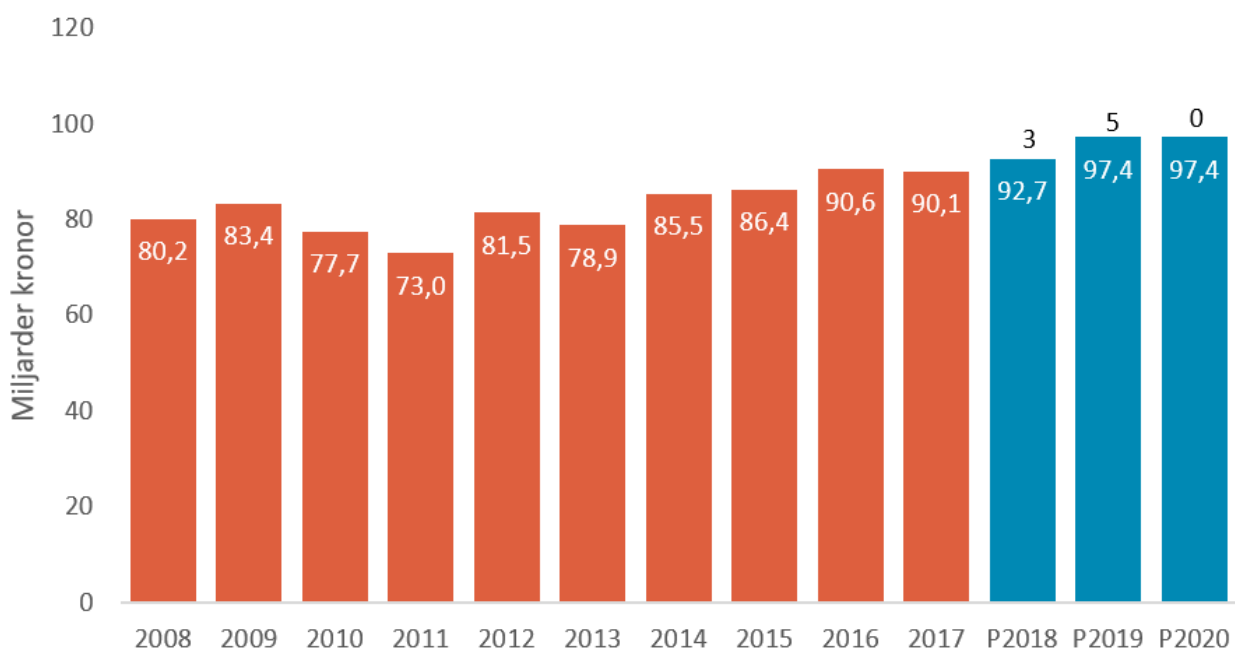
För helåret 2017 beräknas anläggningsinvesteringarna ha uppgått till 90 miljarder kronor. Det innebär att de totala investeringarna minskade med 1 procent jämfört med året innan. Nedgången härleds till andra halvåret då utfallet för första halvåret indikerade en ökning. Det var främst kraftigt minskade volymer inom post och tele som påverkade helårsutfallet negativt, medan flera andra sektorer visade på växande investeringar. Den kraftigaste ökningen svarade transportsektorn för, med en uppgång på 26 procent.

Både vatten-/och reningsverk samt vägar och gator växte starkt under året med 9 procent vardera främst drivet av ett ökat bostadsbyggande som krävde utbyggnad av både gator och VA-anläggningar. Stigande elpriser förbättrade energibolagens resultat vilket har gynnat anläggningsinvesteringarna inom el- och värmeverk, som ökade svagt under 2017 efter två års minskade volymer. Investeringarna inom järnväg och övriga offentliga anläggningar redovisade för andra året i rad minskade volymer, men det finns mycket som pekar på att det vänder i år då flera större järnvägsprojekt påbörjas.

Anläggningsinvesteringarna bedöms öka med 8 procent under 2018-2019. I takt med att bostadsbyggandet bromsar in väntas andra faktorer vara drivande för utvecklingen. Inom el- och värmeverk finns det ett behov av reinvesteringar i befintligt nät samtidigt som det satsas på förnybar energiproduktion. Behovet av reinvesteringar inom VA-anläggningar är också stort och enligt SKL planerar flera kommuner att öka investeringarna de kommande åren. Både utbyggnader av flygplatser och hamnar, väntas bidra positivt till utvecklingen inom transportsektorn. Järnvägsinvesteringarna beräknas ta fart under året i och med starten av flera större projekt, däribland tunnelbaneutbyggnaden i Stockholm och Västlänken.

Trots att investeringarna i de kommunala vägarna väntas bromsa in under året till följd av ett minskat bostadsbyggande väntas sektorn vägar och gator växa, detta på grund av satsningar i det statliga vägnätet. Tillväxten av de totala anläggningsinvesteringarna kan således härledas till både offentliga och privata investeringar under 2018 och 2019.

5.1 Totalt anläggningsbyggande 2008-2020 Mkr, 2017 års priser

Källa: SCB, Industrifakta AB

Cemeta AB
Box 47210
100 74 Stockholm
Telefon 08-625 68 00
Fax 08-753 36 20
info@cemeta.se
www.cemeta.se

Twitter: @cemetaab • Facebook: facebook.com/CemetaAB • Instagram: @CemetaAB

CEMETA
HEIDELBERGCEMENT GROUP